

Uchwała
Nr 22/346/16/V
Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 12 kwietnia 2016 r.

w sprawie przedstawienia Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych
Informacji z zakresu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko -
mazurskim w roku 2015.

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2015 r., poz. 1392, z późn. zm.) oraz art. 35 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1

1. Przyjmuje się *Informację z zakresu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko - mazurskim w roku 2015* stanowiącą załącznik do niniejszej Uchwały.
2. Postanawia się przekazać *Informację*, o której mowa w ust. 1, Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Dyrektorowi Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko–Mazurskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Zarządu
Województwa Warmińsko–Mazurskiego

Gustaw Marek Brzezina

Informacja
z zakresu działań na rzecz osób niepełnosprawnych
w województwie warmińsko-mazurskim
w roku 2015

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2015 roku podejmował działania na rzecz osób niepełnosprawnych w oparciu o „*Wojewódzki program wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2012-2015*”, przyjęty Uchwałą Nr 6/52/12/IV Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 7 lutego 2012 r. Zadania realizowano zgodnie z przyjętym harmonogramem stanowiącym załącznik do ww. dokumentu.

Koordynatorem realizacji *Programu* jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Uchwałą Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego 28/361/12/IV z dnia 12 czerwca 2012 r., zmienionej Uchwałą Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego nr 9/106/13/IV z dnia 19 lutego 2013 r., powołano Zespół Monitorujący do monitoringu i ewaluacji „*Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2012-2015*”, w celu corocznego monitorowania ww. programu.

Informację opracowano na podstawie materiałów przygotowanych przez jednostki organizacyjne Samorządu Województwa wdrażające poszczególne cele *Programu* oraz organizacje pozarządowe współpracujące przy jego realizacji.

Cel strategiczny *Programu* to: „*Osoby niepełnosprawne aktywniej uczestniczą w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym oraz są bardziej zintegrowane ze środowiskiem lokalnym*”.

W roku 2015 Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizował zadania na rzecz osób niepełnosprawnych w oparciu o określone priorytety:

1. Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności.
2. Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.
3. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.
4. Partnerstwo na rzecz osób niepełnosprawnych.

ZADANIA ZREALIZOWANE W 2015 ROKU W RAMACH „WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU WYRÓWNYWANIA SZANS I PRZECIWDZIAŁANIA WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ POMOCY W REALIZACJI ZADAŃ NA RZECZ ZATRUDNIANIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA LATA 2012 - 2015”.

PRIORYTET: PROFILAKTYKA I OGRANICZANIE SKUTKÓW NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Cel ogólny: *Rozszerzenie zakresu usług na rzecz zapobiegania powstawaniu niepełnosprawności oraz ograniczania jej skutków*

W zapobieganiu niepełnosprawności i ograniczaniu jej skutków szczególne znaczenie ma stworzenie sprawnego systemu profilaktyki niepełnosprawności, która winna mieć podstawowe znaczenie w działaniach wszystkich podmiotów i społeczności. Zapobieganie niepełnosprawności i zmniejszanie jej skutków jest dla społeczeństwa mniej kosztowne niż konieczność zapewnienia późniejszej opieki nad osobami niepełnosprawnymi i podejmowanie działań zmierzających do ich integracji ze społeczeństwem.

Działania w ww. zakresie były realizowane w głównej mierze przez Departament Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, ale również przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Departament Turystyki i Departament Sportu ww. Urzędu oraz jednostki organizacyjne Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w tym m.in. Szkołę Policealną im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu, Szkołę Policealną w Elku, Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, a także Szpital Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie.

1. Realizując zadania z zakresu zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków, w tym propagowanie zdrowego stylu życia, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2015 dofinansował 24 działania, w tym 18 organizacji pozarządowych oraz 6 szpitali psychiatrycznych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, na łączną kwotę 93 900 zł. Odbyły się m.in.: imprezy rekreacyjno-sportowe, zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne, spotkania, konferencje, turnusy, szkolenia, warsztaty edukacyjne. Szczegółowy wykaz ww. przedsięwzięć przedstawia Tabela nr 1.:

Tabela nr 1. Zadania z zakresu zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków dofinansowane w 2015 r.

Lp.	Nazwa dofinansowanego zadania	Podmiot realizujący zadanie	Liczba beneficjentów*	
			ogółem	w tym osób niepełnosprawnych
1.	„Chcesz być dobrą Ochotniczką – doksztalcą się!”	Olsztyńskie Towarzystwo „Amazonki”	19	19
2.	„Profilaktyka Twoją szansą – wygraj z rakiem”	Kętrzyńskie Towarzystwo "Amazonki"	590	30
3.	„Profilaktyka raka piersi i chorób nowotworowych”	Elbląskie Stowarzyszenie Amazonek w Elblągu	454	90
4.	„Seniorze! Ciesz się życiem”	Stowarzyszeniem Uniwersytetu III Wiek w Iławie	441	162
5.	„Internet - nowoczesne narzędzie przekazu, edukacji, profilaktyki w zakresie raka prostaty”	Stowarzyszeniem Mężczyzn z Chorobami Prostaty „Gladiator” im. Prof. Tadeusza Koszarowskiego w Warszawie, jednostką terenową: Warmińsko-Mazurskim Oddziałem Stowarzyszenia Mężczyzn z Chorobami Prostaty „Gladiator” im. Prof. Tadeusza Koszarowskiego	10 000	bd

6.	„Dialog”	Olsztyńskie Stowarzyszenie Pomocy Psychicznie i Nerwowo Chorym	150	30
7.	„Potrafię”	Olsztyńskie Stowarzyszenie Pomocy Psychicznie i Nerwowo Chorym	100	100
8.	„Paja brava”	Olsztyńskie Stowarzyszenie Pomocy Psychicznie i Nerwowo Chorym	150	23
9.	„Rozpoznawanie i pomoc osobom zagrożonym zamachem samobójczym”	Stowarzyszenie „Wsparcie i Pomoc” w Olsztynie	102	0
10.	„Ja też mam szansę”	Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zespołem Downa „Strzał w 10” w Olsztynie	46	23
11.	„TEATR PIOSENKI – odsłona druga”	Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zespołem Downa „Strzał w 10” w Olsztynie	10	10
12.	„Odpowiedzialny i zdrowy styl życia”	Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych SION w Bartoszycach	20	20
13.	„Nasze zdrowie”	PSOUU Koło w Dobrym Mieście	142	35
14.	„Akademia sportowa”	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i ich Rodzin "Dajmy Szansę" w Stawigudzie	40	20
15.	„Wrażliwi na ludzkie cierpienia”	Caritas Archidiecezji Warmińskiej	120	bd
16.	Zwiększenie skuteczności pomocy psychologicznej świadczonej przez Olsztyński Telefon Zaufania „Anonimowy Przyjaciel” udzielanej osobom z grup zagrożonych depresją i samobójstwem poprzez podwyższenie kwalifikacji wolontariuszy	Olsztyńskie Stowarzyszenie Pomocy Telefonicznej	7 718	bd
17.	„Profilaktyka zdrowia psychicznego”	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Morągu	90	20
18.	„Zwiększenie skuteczności edukacji i promocji zdrowia psychicznego”	War.-Mazur. Stow. Młodzieży i Osób Dorosłych z Wadami Genet. I Rozwojowymi „Nadzieja” w Olsztynie	7	7
19.	„Warsztaty Arteterapii Musica animae levamen – muzyka jest lekarstwem dla duszy – X edycja”	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny ZOZ we Fromborku	203	179
20.	„Jesteśmy razem – kontynuacja programów”	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	620	620
21.	„Drogowskazy – Droga ku przygodzie” - kontynuacja	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	80	80
22.	„Barwne inspiracje”	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	100	100
23.	„Kalejdoskop zdrowia – nowe przystanki”- kontynuacja programów	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	136	136
24.	„Zielony zakątek”	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	30	30

* - bd, brak danych

Łącznie w ww. projektach uczestniczyło około 21 tys. beneficjentów, w tym ponad 1 700 stanowiły osoby niepełnosprawne.

Różnorodność form i metod ww. działań przyczyniła się do poprawy sprawności ruchowej, komunikacji, wzrostu poczucia wartości społecznej, zapobiegania niepełnosprawności poprzez stymulację dzieci z wczesnymi zaburzeniami, upowszechnienia sportu, rehabilitacji wśród osób niepełnosprawnych, zwiększenia aktywności intelektualnej, a także spowodowała wzrost świadomości społecznej na temat potrzeby zapobiegania niepełnosprawności i prowadzenia „zdrowego stylu życia”.

Z uwagi na niepokojący wzrost liczby wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności z powodu zaburzeń psychicznych oraz liczby osób z zaburzeniami psychicznymi rejestrowanymi w placówkach psychiatrycznej opieki zdrowotnej, część z wyszczególnionych w Tabeli nr 1 (pozycje 6 - 24) zadań obejmowała przedsięwzięcia z zakresu promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym, realizowanych w oparciu o Wojewódzki Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011-2015 Województwa Warmińsko-Mazurskiego, przyjęty Uchwałą Nr 47/610/11/IV Zarządu Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 12 września 2011 r.

Ponadto, dystrybuowano i upowszechniano, opracowany w 2014 r., w ramach realizacji ww. Programu, „Przewodnik o dostępnych formach: opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, aktywizacji zawodowej, opieki w stanach kryzysu psychicznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, ich rodzin oraz ofiar sytuacji kryzysowych w województwie warmińsko-mazurskim”. Dokument ten przyczynił się do zwiększenia dostępu do informacji na temat możliwości korzystania z opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego, dotkniętych ww. problemem.

- Mając na uwadze wartości sportu oraz korzyści wynikające z jego uprawiania przez osoby z niepełnosprawnością Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2015 dofinansował udział klubów zrzeszonych w Warmińsko-Mazurskiej Federacji Sportu Osób Niepełnosprawnych w 21 imprezach sportowych rangi ogólnopolskiej i międzynarodowej. Udzielono także dotacji na cztery imprezy sportowe organizowane przez stowarzyszenia działające na rzecz osób niepełnosprawnych. Szczegółowy wykaz ww. imprez przedstawia Tabela nr 2.

Tabela nr 2. Imprezy o charakterze sportowym, rekreacyjnym i rekreacyjno-sportowym dofinansowane przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2015 r.

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Nazwa dofinansowanego zadania	Liczba niepełnosprawnych uczestników
1.	Warmińsko-Mazurska Federacja Sportu Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie	Turniej warcabowy o Puchar Warmii i Mazur Łajs	28
2.		Mistrzostwa Województwa w brydżu sportowym w Olsztynie	8
3.		Wojewódzkie Integracyjne zawody strzeleckie, Olsztyn	25
4.		Turniej Integracyjny w siatkówce na siedząco i na stojąco, Elbląg	25
5.		Turniej szachowo - warcabowy o Puchar Mazur, Ryn	30
6.		Wojewódzki turniej strzelecki, Elbląg	22
7.		Puchar Prezesa w strzelectwie laserowym, Iława	30
8.		Integracyjne zawody w strzelectwie laserowym, kęglach i warcabach, Iława	20
9.		Półmaraton Wydmiński, Wydminy	18
10.		Półmaraton Jakubowy, Olsztyn	28
11.		Turniej szachowo-warcabowy im. L. Hutnera w Krynicy Morskiej	34
12.		Wojewódzki turniej w strzelaniu z broni laserowej w Krynicy Morskiej	28
13.		Turniej w bowlingu o Puchar Warmii i Mazur W Olsztynie	35
14.		Wojewódzkie Integracyjne zawody strzeleckie w Olsztynie	23
15.		Puchar Warmii i Mazur w strzelectwie pneumatycznym w Łajs	28
16.		Integracyjny turniej w boccie w Elblągu	34
17.		Integracyjne Mistrzostwa w judo, Elbląg	16
18.		Mikołajkowy Turniej w siatkówce, Elbląg	28
19.		Wojewódzka Spartakiada Osób Niepełnosprawnych, Elbląg	70

20.		Turniej bowlingowy, Elbląg	17
21.		Turniej warcabowy, Elbląg	19
22.	III Turniej Koszykówki na wózkach	Fundacja Centrum Zdrowia i Sportu przy Olsztyńskiej Szkole Wyższej im. Józefa Rusieckiego w Olsztynie	33
23.	XIII Długodystansowy Mistrzostwa Żeglarzy Niepełnosprawnych w Siemianach	Warmińsko-Mazurskie Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Olsztynie	24
24.	Sztafeta pamięci dla uczczenia 31. rocznicy śmierci księdza Józefa Popiełuszki	Akcja Katolicka Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie	2
25.	IX ogólnopolski Turniej Koszykówki Olimpiad Specjalnych Olsztyn 2015	Oddział regionalny Olimpiady Specjalne Polska Warmińsko - Mazurskie	160

Łączna kwota dofinansowania wyniosła 59,5 tys. zł. W imprezach sportowych uczestniczyło ponad 550 osób z niepełnosprawnością z terenu województwa warmińsko-mazurskiego. Zorganizowane turnieje, spartakiady i zawody umożliwiły osobom niepełnosprawnym aktywne spędzenie wolnego czasu oraz pozwoliły na aktywizację wszystkich uczestników, bez względu na poziom potencjału sprawnościowego. Ponadto, zmobilizowały inne osoby niepełnosprawne do uprawiania czynnego sportu, co niewątpliwie przyczyniło się do prowadzenia przez te osoby zdrowszego stylu życia.

Dodatkowo, udzielono dotacji 6 klubom sportowym, na łączną kwotę 50 tys. zł z przeznaczeniem na szkolenia sportowe i udział zawodników województwa w zawodach ogólnopolskich i międzynarodowych w dyscyplinach paraolimpijskich. Liczba osób niepełnosprawnych objętych tym działaniem wyniosła prawie 150 osób.

Jeden niepełnosprawny sportowiec, otrzymał w 2015 r. stypendium sportowe za osiągnięcie wysokich wyników sportowych, na kwotę 9 000 zł. Stypendium pozwoliło temu zawodnikowi utrzymać prezentowany poziom sportowy. Ponadto, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyznał jedną nagrodę pieniężną w wysokości 2 500 zł.

3. W profilaktyce i ograniczaniu skutków niepełnosprawności bardzo duże znaczenie ma zapobieganie wypadkom, w tym wypadkom drogowym. Zadania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego realizował Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, który przeprowadził ponad 20 akcji, seminariów, konferencji i innych form uświadamiających na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego. Uczestniczyło w nich łącznie około 46 tys. osób.

Tabela nr 3. Seminaria, akcje i inne formy uświadamiające na temat bezpiecznego ruchu drogowego zorganizowane przez WORD - Regionalne Centrum BRD w roku 2015 w województwie warmińsko - mazurskim.

Nazwa przedsięwzięcia z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego	Działania podjęte w ramach przedsięwzięcia					
	Forma działań	Liczba podjętych działań	Miejsce realizacji (powiat)	Liczba uczestników działania	Liczba przedszkoli objętych działaniem	Liczba szkół objętych działaniem
Warmińsko – Mazurskie Obserwatorium BRD	Internetowy portal informacyjny będący platformą wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego ze szczególnym uwzględnieniem aspektów charakterystycznych dla województwa warmińsko-mazurskiego.	1	zasięg całego województwa warmińsko - mazurskiego	Nieokreślona - Mieszkańcy województwa, władze samorządowe, wszyscy zainteresowani poprawą brd w województwie	Nie określone	Nie określone
Przedszkolny Program Edukacji Komunikacyjnej „Autochodzik” Edycja 2015	Celem Projektu jest przygotowanie dzieci w wieku przedszkolnym z Olsztyna do bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym poprzez	3	Olsztyn	Corocznie około 2000 dzieci przedszkolnych	43	-

	wdrożenie kompleksowego programu działań edukacyjnych w przedszkolach, przy użyciu zestawu „Autochodzik”					
Złote Zasady Michelin – więcej o bezpieczeństwie w ośrodkach szkolenia kierowców	Pilotażowy program edukacyjny, zrealizowany przez Michelin we współpracy z WORD w Olsztynie i Elblągu, w szkołach nauki jazdy na Warmii i Mazurach, skierowany do przyszłych kierowców. Na potrzeby zajęć opracowano zestaw materiałów edukacyjnych – konspekt zajęć dotyczących kluczowych zasad bezpieczeństwa drogowego, filmy animowane z komentarzem Krzysztofa Hołowczyca.	1	zasięg wojewódzki	40 wytypowanych szkół nauki jazdy z województwa. Około 400 kursantów.	-	-
Obchody III Światowego Tygodnia BRD	Konkurs na najlepszą fotorelację z działań pod hasłem „ZZ- Zawsze Zapinam Pasy Bezpieczeństwa”, promujący cel III Światowego Tygodnia BRD pod hasłem „Dzieci a bezpieczeństwo ruchu drogowego”	1	Olsztyn	700 dzieci przedszkolnych	43	-
I Nocne Mistrzostwa Polski BRD - Nidzica	Turniej bezpieczeństwa ruchu drogowego dla drużyn ze szkół podstawowych i gimnazjum z całej Polski – finalistów Ogólnopolskiego Turnieju BRD. Zawody odbyły się w porze nocnej korzystając z oświetlenia miasteczka ruchu drogowego w Nidzicy	1	Nidzica	300 osób	-	25
Warmińsko – Mazurskie Turnieje BRD dla dzieci i młodzieży 2015	Wieloletowy Turniej wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego, realizowany poprzez eliminacje szkolne, powiatowe, wojewódzkie i zakończony finałem ogólnopolskim.	2	zasięg całego województwa warmińsko - mazurskiego Finały w Elblągu i Bartoszycach	40 000 dzieci i młodzieży z województwa	-	Docelowo wszystkie szkoły podstawowe gimnazjalne i średnie w województwie
Działania edukacyjno – promocyjne w kierunku zapinania pasów bezpieczeństwa	Uczestnictwo i organizacja przedsięwzięć z wykorzystaniem „Symulatora dachowania” oraz „Symulatora zderzeń”	11	zasięg wojewódzki	3 037 osób	-	-
„Bezpieczne Wakacje 2015”	Akcja edukacyjna skierowana do dzieci i młodzieży. Spotkania edukacyjne odbywały się na wybranych obozach i koloniach poprzez uczestnictwo przedstawicieli organizatorów.	3	zasięg wojewódzki	Około 200 dzieci i młodzieży		

4. W ramach działań na rzecz promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz jego jednostki organizacyjne zrealizowały nw. przedsięwzięcia:
- a) Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku, funkcjonujący w strukturze Szpitala Psychiatrycznego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie, przeprowadził:
- szkolenia indywidualne pracowników lecznictwa odwykowego, w których uczestniczyło 19 pracowników poradni odwykowych i szpitali, wartość zadania – 21 579 zł,
 - szkolenie grupowe praca z osobami uzależnionymi głuchoniemymi - język migowy, dwa moduły po certyfikacie Kursu Służb Społecznych - uczestniczyło łącznie 20 pracowników poradni odwykowych i szpitali, wartość przedsięwzięcia – 11 632 zł,
 - szkolenie grupowe „Teoria schematu w pracy z osobami uzależnionymi” – wzięło udział 19 pracowników poradni odwykowych i szpitali, wartość zadania – 10 451 zł,
 - szkolenie grupowe „Praca z małżeństwem w fazie początkowej trzeźwienia z uzależnienia” – wzięło udział 20 pracowników poradni odwykowych i szpitali, wartość zadania – 10 386 zł,
 - superwizje realizacji programów terapeutycznych, uczestnikami byli terapeuci z 9 placówek, wartość przedsięwzięcia – 13 620 zł,
- b) uczniowie Szkoły Policealnej im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu wsparli Stowarzyszenie „Pro Familia” w działaniach organizacyjno-logistycznych oraz w zakresie obstawy medycznej podczas konferencji „*Solidarni z osobami chorymi psychicznie – przejdźmy przez otwarte drzwi*”, którą zorganizowano w Ratuszu Staromiejskim w ramach obchodów dnia solidarności z osobami chorymi na schizofrenię. W ww. przedsięwzięciu, wzięli udział przedstawiciele środowiska osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi, ich rodzin i otoczenia, terapeuci oraz mieszkańcy miasta Elbląg – łącznie 200 osób. Działanie to przyczyniło się do wzrostu wśród jego uczestników wiedzy na temat funkcjonowania w społeczeństwie osób chorych psychicznie, zdobycia doświadczenia w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych, a także do integracji z tymi osobami.
5. W profilaktyce i ograniczaniu skutków niepełnosprawności bardzo duże znaczenie ma również zapobieganie wypadkom, w tym m.in. podejmowanie skutecznych działań zmierzających do ograniczenia liczby wypadków drogowych, których następstwem może być niepełnosprawność. Działania w zakresie uświadamiania na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego wśród dzieci i młodzieży podejmowane były w 2015 r. przez Szkołę Policealną im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu. Uczniowie tej szkoły przeprowadzili turniej bezpieczeństwa w ruchu drogowym „*Bezpieczna droga*” dla uczniów innych szkół w Elblągu i z powiatu elbląskiego.
- Przeprowadzono również zajęcia z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej dla pracowników Jednostki Wojskowej w Elblągu, Młodzieżowego Domu Kultury w Elblągu, przedszkoli i szkół w Elblągu, a także zajęcia dla pielęgniarek i położnych uczestniczących w kursie kwalifikacyjnym „*Resuscytacja krążeniowo-oddechowa*”. Wśród 326 uczestników wzrosła wiedza i umiejętności w zakresie zachowań podczas wypadków oraz udzielania pierwszej pomocy, a także świadomość w zakresie skutków niebezpiecznych zachowań w ruchu drogowym. Dzięki ww. szkoleniom nastąpiło również zwiększenie umiejętności szybkiego i efektywnego reagowania oraz działania w stanach bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia.

Ponadto, działania z zakresu udzielania pierwszej pomocy, a także higieny jamy ustnej, diety i zdrowego stylu życia realizowała Szkoła Policealna w Elku. Nauczyciele tej szkoły wzięli również udział w Turnieju Wiedzy o Ruchu Drogowym organizowanym przez Starostwo Powiatowe w Elku. W sumie w działaniach tych uczestniczyło 90 osób.

6. Ograniczeniu skutków niepełnosprawności sprzyja podejmowanie działań zmierzających do doposażenia w sprzęt rehabilitacyjny placówek i instytucji zajmujących się rehabilitacją osób niepełnosprawnych. Mając na uwadze powyższe, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego uczestniczył w realizacji „Programu wyrównywania różnic między regionami” w ramach obszaru A – dofinansowanie ze środków PFRON wyposażenia obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny. W 2015 roku Departament Zdrowia dofinansował, ze środków PFRON, doposażenie placówek rehabilitacyjnych i instytucji w sprzęt rehabilitacyjny na łączną kwotę 162 808 zł w 4 powiatach. Doposażone placówki to:

- Szpital Powiatowy Sp. z o.o. w Pasłęku,
- Szpital Miejski w Morągu Sp. z o.o. w Morągu,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Mieszkalno-Rehabilitacyjny Polskiego Związku Niewidomych w Olsztynie,
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Olsztynie,
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Działdowie.

Działania te odpowiadały na potrzeby osób niepełnosprawnych zamieszkujących województwo warmińsko-mazurskie, przyczyniły się do zwiększenia dostępności do usług rehabilitacyjnych w miejscu zamieszkania tych osób, podnosząc jednocześnie jakość usług świadczonych przez placówki rehabilitacyjne działające na terenie województwa. Tym samym, rehabilitacja osób niepełnosprawnych stała się bardziej efektywna i pozwala na ograniczanie skutków niepełnosprawności.

7. Departament Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie wraz z 22 jednostkami samorządu terytorialnego (gminnego i powiatowego) oraz Warmińsko-Mazurską Regionalną Organizacją Turystyczną realizował Projekt „Modernizacja i rozbudowa regionalnego systemu informacji turystycznej”, w ramach którego stworzono podjazdy, a także dostosowano do potrzeb osób z niepełnosprawnością poruszających się na wózkach inwalidzkich pomieszczenia centrów informacji turystycznej, co ułatwiło im dostęp do tych instytucji. W ramach projektu zakupiono również nowe zestawy komputerowe dostosowane do potrzeb tej grupy osób oraz stworzono specjalną aplikację do zwiedzania regionu Warmii i Mazur na urządzenia mobilne. Ww. działania wpłynęły znacznie na poprawę funkcjonowania regionalnego systemu informacji turystycznej i uczyniły go bardziej dostępnym dla osób niepełnosprawnych.

8. Wychodząc naprzeciw potrzebom środowiska osób niepełnosprawnych w zakresie usług rehabilitacyjnych, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, realizując zapisy art. 35 ust 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) dofinansował w 2015 r., ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, roboty budowlane w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2013 r., poz. 1409, z późn. zm.) dotyczące obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów. W ramach tych działań, przyznano dofinansowanie podmiotom, które spełniły wymagane przepisami kryteria, na roboty budowlane w 5 obiektach, w łącznej kwocie 3 421 011,00 zł, tj. na:

- rozbudowę i przebudowę budynku Zakładu Aktywności Zawodowej w Giżycku na potrzeby pralni w Giżycku,
- budowę hali sportowej z zapleczem sanitarno-szatniowym oraz salami dydaktycznymi przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Szczytnie przy ul. Korczaka 4,
- budowę Ośrodka Wsparcia w Iławie– bryły A,
- budowę działu rehabilitacji Centrum Edukacyjno–Rehabilitacyjno-Zawodowego przy ul. Żółkiewskiego w Biskupcu,

w tym na jedną inwestycję w ramach umowy wieloletniej:

- zmianę sposobu użytkowania budynku użytkowego na Dom Pomocy Społecznej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Kamińsk, Gmina Górowo Iławeckie.

Realizacja ww. zadania stworzyła osobom niepełnosprawnym lepsze warunki do kompleksowej rehabilitacji w miejscu zamieszkania. Ze złożonych wniosków o dofinansowanie ww. zadań i sprawozdań wynika, że z nowopowstałych lub rozbudowanych obiektów służących rehabilitacji będzie mogło korzystać dodatkowo prawie 450 osób z niepełnosprawnością.

9. Na podstawie § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w *sprawie turnusów rehabilitacyjnych* (Dz. U. z 2007 r. Nr 230, poz.1694, z późn. zm.) Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego wydał, w 2015 roku, 7 opinii o ośrodkach ubiegających się o wpis do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy dla osób niepełnosprawnych korzystających z dofinansowania ze środków PFRON. Przed wydaniem opinii, będącej podstawą wpisu do ww. rejestru, pracownicy Urzędu Marszałkowskiego dokonali wizytacji ośrodków pod kątem oceny ich możliwości zapewnienia osobom niepełnosprawnym dogodnych warunków pobytu, jak również, oceny zaplecza i jego wyposażenia do prowadzenia różnych form aktywnej rehabilitacji, w tym zaplecza do prowadzenia zajęć usprawniająco-rekreacyjnych, ogólno-usprawniających, rekreacyjno-sportowych i wypoczynkowych. Przedmiotowe opinie zostały przekazane Wojewodzie Warmińsko-Mazurskiemu, który na ich podstawie dokonał wpisu do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy dla osób niepełnosprawnych, korzystających z dofinansowania ze środków PFRON.

PRIORYTET: INTEGRACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Cel ogólny: Zwiększenie aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i integracji ze środowiskiem.

Z uwagi na postępujący wzrost zagrożenia wykluczeniem społecznym i zawodowym różnych grup społecznych, w tym przede wszystkim osób niepełnosprawnych, które z racji swojej niepełnej sprawności znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, niezmiernie ważne jest podejmowanie skutecznych działań w celu wyeliminowania niepożądanych zjawisk takich jak odrzucenie, alienacja i marginalizacja tych osób. Niezbędne jest zatem, stymulowanie rozwoju ruchu społecznego oraz wspieranie samorządów i organizacji pozarządowych w realizacji zadań na rzecz poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnością, ich uspołecznienia i aktywizacji w lokalnym środowisku.

Dlatego, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2015 r. podejmował działania zmierzające do stworzenia sprawnego systemu wsparcia tych osób poprzez rozwój infrastruktury społecznej umożliwiającej korzystanie z usług rehabilitacyjnych oraz wyrównywania szans w dostępie do kultury, turystyki i rekreacji. Działania w tym zakresie realizowane były przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Departament Turystyki, oraz Biuro dialogu społecznego i pożytku publicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-

Mazurskiego w Olsztynie, a także jednostki organizacyjne Samorządu Województwa, w tym m.in. Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu i Olsztynie, Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie, Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie oraz Szkołę Policealną im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu.

1. Podstawowym warunkiem sprawnego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych jest dostęp do informacji. W związku z tym, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej co roku uaktualnia, opracowaną w roku 2004, *Bazę placówek, instytucji i ośrodków wsparcia umożliwiających rehabilitację osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim*. Materiał, wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku, dostępny jest na stronach internetowych Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego i zawiera 657 adresów podmiotów działających w województwie warmińsko-mazurskim na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Ww. *Baza* powstała na podstawie informacji zebranych z powiatów i gmin województwa warmińsko-mazurskiego.

Możliwość korzystania z ww. opracowania ułatwia dostęp do informacji niepełnosprawnym mieszkańcom naszego województwa, a także pozwala na lepszą komunikację pomiędzy podmiotami, zajmującymi się szeroko rozumianą rehabilitacją (lecniczą, zawodową i społeczną).

Ponadto, w celu zwiększenia dostępu do informacji o placówkach, instytucjach i ośrodkach wsparcia dla osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin, Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu zorganizował w 2015 r. konferencję i dwa spotkania z udziałem rodziców osób niepełnosprawnych i specjalistów logopedów, psychologów, pedagogów specjalnych w celu zwiększenia kwalifikacji nauczycieli do pracy z uczniami niepełnosprawnymi – łącznie uczestniczyły 64 osoby.

2. W ramach organizowania szkoleń merytorycznych i warsztatów dla kadry podmiotów wspierających aktywny udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i integracji ze środowiskiem, z inicjatywy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej przeprowadzone zostały n.w. szkolenia:

- „Jak sobie radzić z presją i manipulacją osób starszych, niepełnosprawnych intelektualnie, chorych psychicznie”,
- „Asertywność jako metoda pracy z trudnym klientem”,
- „Trening umiejętności społecznych osób pracujących z osobami z zaburzeniami psychicznymi” (dwa szkolenia).

W ww. szkoleniach uczestniczyło 93 pracowników domów pomocy społecznej, ośrodków pomocy społecznej, środowiskowych domów samopomocy oraz placówek opiekuńczo - wychowawczych.

Dodatkowo, Warmińsko-Mazurskie Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie i Elblągu zorganizowały m.in. szkolenia, warsztaty i seminaria dla 980 osób. Działania te przyczyniły się do poszerzenia wiedzy w zakresie pracy z uczniami niepełnosprawnymi w szkołach ogólnodostępnych i integracyjnych, a także do zwiększenia kompetencji nauczycieli i specjalistów w zakresie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych. W porównaniu do roku 2014 r. niemal trzykrotnie wzrosła liczba osób objętych tymi działaniami.

Działania w tym zakresie podejmowane były także przez Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, które zorganizowało warsztaty dla nauczycieli pn.: „*Arteterapia w edukacji wczesnoszkolnej*”, z zakresu technik plastycznych dla 12 osób. Dzięki przeprowadzonym warsztatom uczestnicy zaznajomili się z takimi technikami jak: ceramika, szkło artystyczne, papieroplastyka oraz techniką tworzenia prac w drewnie przez co poszerzyli swoją wiedzę jak używać ww. techniki w pracy terapeutycznej.

3. Każda osoba ma prawo do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym i artystycznym odpowiednio do swoich zainteresowań i potrzeb. Podejmując działania w zakresie wyrównywania szans w dostępie do kultury, jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w tym: Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, Warmińsko-Mazurska Filharmonia im. F. Nowowiejskiego w Olsztynie, Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie, Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, zorganizowały szereg imprez kulturalno-artystycznych, prezentacje twórczości osób niepełnosprawnych oraz warsztatów plastyczno-artystycznych, m.in.:
- Program edukacyjny „Twórcza Terapia” adresowany głównie do dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, obejmujący zajęcia warsztatowe z różnych dziedzin sztuki, prezentacje sceniczne oraz wyjazdy na spektakle teatralne i wystawy. Łącznie w ww. wydarzeniach kulturalnych uczestniczyło prawie 200 osób,
 - Letnią Szkołę Edukacji Artystycznej, w formie warsztatów, w tym zajęcia plastyczne, teatralne, fotograficzno-filmowe, taneczne, muzyczne oraz z historii i kultury regionalnej. Projekt miał charakter integracyjny – dla młodzieży sprawnej, jak i niepełnosprawnej, ogółem 23 osób, w tym 18 niepełnosprawnych oraz 5 wolontariuszy. Sprzyjało to budowaniu pozytywnych relacji i więzi wśród młodzieży, nauce empatii i zrozumienia potrzeb innych osób,
 - Europejski Festiwal Filmowy Ty i Ja – repliki kin studyjnych. Głównym celem festiwalu była integracja środowisk osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem poprzez prezentację filmów o tematyce, problemach i życiu osób niepełnosprawnych. W projekcji filmów uczestniczyło 75 osób,
 - Międzynarodowe Spotkania Artystyczne, w ramach których odbyły się prezentacje artystyczne, koncerty, wystawy prac plastycznych oraz pokazy filmowe. W ww. spotkaniach wzięło udział łącznie około 2 tys. osób, w tym osoby z niepełnosprawnością,
 - XVI Ogólnopolski Konkurs Ceramiony, którego celem była prezentacja dorobku dzieci, młodzieży i osób dorosłych w dziedzinie ceramiki. W konkursie wzięli udział uczestnicy warsztatów terapii zajęciowej, podopieczni środowiskowych domów samopomocy, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych,
 - koncerty organizowane przez Warmińsko-Mazurską Filharmonię im. F. Nowowiejskiego w Olsztynie – w 50 koncertach zorganizowanych podczas różnych imprez, wystaw, aukcji, spartakiad, przeglądów artystycznych uczestniczyło prawie 3,5 tys. osób niepełnosprawnych,
 - ”Spotkanie z tradycją wileńską – Kaziuki nad Węgorapą”. Zarówno publicznością, jak i członkami występujących zespołów były osoby z niepełnosprawnością (około 20 osób),
 - XXXVIII „Święto Wiosny”. W ramach tego przedsięwzięcia dzieci ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, przedszkola z grupą integracyjną oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej z Olszewa uczestniczyły w konkursie na gaik i marzannę. Udział około 45 osób niepełnosprawnych w projekcie, poprzez wprowadzenie rywalizacji grupowej w wykonywaniu rekwizytów, spowodował zainteresowanie i emocjonalne zaangażowanie się tych osób w imprezach o charakterze obrzędowym,
 - XXXVIII Międzynarodowy Jarmark Folkloru. Na kiermaszu twórcy niepełnosprawni z powiatu węgorzewskiego, giżyckiego, kętrzyńskiego, bartoszyckiego, oleckiego oraz grupa twórców z Warsztatu Terapii Zajęciowej z Olszewa Węgorzewskiego, Gołdapi i Ełku wystawiła swoje prace artystyczne. Odbyły się również pokazy rzemiosła tradycyjnego. Przedsięwzięcie, w którym uczestniczyło około 35 niepełnosprawnych artystów, przyczyniło się do poznania kultury grup etnicznych i narodowościowych zamieszkujących współcześnie i w przeszłości Polskę północno-wschodnią, a także zwiększyło sprawność manualną tej grupy,

- XXII Koncert Charytatywny „Pomóż dziecku” – uroczysty wieczór podsumowujący całoroczne działania Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Regionalnego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci na rzecz podopiecznych w całym województwie warmińsko-mazurskim, gośćmi byli Trubadurzy oraz Formacja Chatelet. Uczestniczyło 400 osób,
- Spotkania Artystyczne Olsztyńskich Domów i Ośrodków Wsparcia, impreza miała na celu promocję twórczości artystycznej osób starszych i młodzieży niepełnosprawnej, ich dorobku artystycznego, uzyskanego w ramach terapii zajęciowej prowadzonej, m.in. w domach pomocy społecznej, warsztatach terapii zajęciowej, uczestniczyło 350 osób.

Ww. imprezy umożliwiły rozszerzenie oddziaływań na otwarte społeczeństwo, aktywny udział osób niepełnosprawnych w integracji z otoczeniem, promocję ich twórczości artystycznej, przełamywanie barier społecznych oraz zmianę sposobu postrzegania osób niepełnosprawnych poprzez ich możliwości, a nie ograniczenia.

4. W ramach zapewnienia osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, artystycznym oraz rekreacji, w 2015 r. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podejmował działania w zakresie organizacji imprez, wystaw, przeglądów artystycznych, w których uczestniczyły ww. osoby, w tym zrealizował n.w. przedsięwzięcia:

- a) Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie był współorganizatorem XVII Festynu Integracyjnego „Jesteśmy razem”, który odbył się 16 maja 2015 r. na Starym Mieście w Olsztynie. Głównym organizatorem był Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych. Do organizacji Festynu włączyło się także wielu partnerów społecznych, między innymi: Warmińsko-Mazurski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża, Olsztyńskie Towarzystwo Amazonki oraz wolontariusze. W Festynie wzięli udział przedstawiciele domów pomocy społecznej, warsztatów terapii zajęciowej z całego województwa, organizacji pozarządowych oraz mieszkańcy Olsztyna i okolic. Uczestniczyło w nim około 800 osób, w tym osoby niepełnosprawne.
- b) Departament Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie zlecił organizacjom pozarządowym realizację imprez turystycznych, na kwotę 45 000 zł, wśród nich:
 - Międzynarodowy Festiwal Wikingowie z Truso w Elblągu, zorganizowany przez Elbląską Spółdzielnię Socjalną „Wehikuł Czasu-Wikingowie, Słowianie, Bałtowie” z Elbląga,
 - XLIV Ogólnopolski Zlot Grunwaldzki, którego organizatorem był Związek Harcerstwa Polskiego,
 - Organizacja cyklicznych imprez turystyczno-krajoznawczych PTTK i wzmocnienie turystyki miejskiej w Elblągu, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w Elblągu.
 Ponadto, ww. departament współorganizował m.in. n.w. imprezy:
 - Regaty Żeglarskie o Puchar Trzech Marszałków,
 - Międzynarodowy Rajd Kętrzyn-Prawdinsk,
 - Międzynarodowy Splyw Kajakowy Łyna-Ława.

Ww. przedsięwzięcia miały charakter masowy i ogólnodostępny. Brały w nich udział również osoby z niepełnosprawnością. Imprezy umożliwiły integrację tych osób z otoczeniem, poznanie walorów turystycznych regionu, propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego oraz ich uspołecznienie.

5. Realizując zadania w zakresie promowania pracy wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych, uczniowie Szkoły Policealnej im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu podejmowali działania wolontarystyczne w zakresie opieki nad dziećmi w Hospicjum Elbląskim, wykonywania masażu w środowisku domowym pacjentów, prowadzenia warsztatów z zakresu Arteterapii dla dzieci autystycznych w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2 w Elblągu, prowadzenie cyklicznych zajęć terapeutycznych z zakresu edukacji prozdrowotnej i ludoterapii dla uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Elblągu. Ponadto, brali udział w kweście ulicznej na rzecz Hospicjum Elbląskiego w ramach akcji „Żonkilowe Pola Nadziei”. Łącznie w ww. przedsięwzięciach brało udział 42 wolontariuszy, którzy objęli swym działaniem około 350 osób z niepełnosprawnością.

W zadaniach w zakresie promocji pracy wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych uczestniczyło również Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu. W partnerstwie ze Stowarzyszeniem Kulturalnym „Viva art.” prowadziło działania mające na celu zwiększenie kompetencji młodzieży oraz poczucia bezpieczeństwa osób niepełnosprawnych. Łącznie uczestniczyło w nich 37 wolontariuszy.

W 2015 roku, w ramach otwartego konkursu ofert Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego powierzył Polskiemu Związkowi Niewidomych - Okręg Warmińsko – Mazurski w Olsztynie, realizację zadania publicznego pn.: „Popularyzowanie wolontariatu w środowisku osób niewidomych i słabowidzących”. Działaniem objęto 60 osób, w tym 22 osoby z niepełnosprawnością.

6. Zlecenie zadań publicznych organizacjom pozarządowym jest jednym ze skuteczniejszych sposobów zwiększenia integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej środowisk zagrożonych społecznym wykluczeniem, a takim jest środowisko osób niepełnosprawnych. Dzieje się tak dlatego, że to organizacje pozarządowe są najbliższe swoich lokalnych problemów, dzięki czemu mają możliwość szybkiego ich diagnozowania i rozwiązywania.

W celu wsparcia projektów na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością, w tym finansowanych ze środków PFRON oraz z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjął w 2015 r. następujące działania:

a) na podstawie art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2011 r. Nr 127 poz. 721, z późn. zm.), zlecono, ze środków PFRON, zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych n/w. organizacjom pozarządowym, na łączną kwotę 200 tys. zł, w których uczestniczyło około 350 osób:

- Stowarzyszeniu Rehabilitacji i Pomocy Osobom z Wadą Słuchu „Pokonać Ciszę” oraz Fundacji „Dźwięki Ciszy” zadanie *„Produkcja teledysku krok po kroku – czyli nabywanie umiejętności w zakresie technologii informacyjnej przez niesłyszących uczniów w praktyce”*. Beneficjentami projektu było 8 podopiecznych Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Niesłyszących w Olsztynie, którzy wzięli udział w warsztatach z filmowania i obróbki materiału i nagraniu teledysku do piosenki „Nadzieja” zespołu IRA w interpretacji polskiego języka migowego.
- Caritas Diecezji Ełckiej zadanie *„Krok ku samodzielności”*. Projekt skierowany był do 15 osób z upośledzeniem umysłowym i zaburzeniami psychicznymi z 3 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego. Polegał on na zorganizowaniu wyjazdowego warsztatu oraz prowadzeniu comiesięcznych zajęć m.in. z instruktorem tańca czy trenerem wikliny. Uczestnicy zdobyli praktyczną wiedzę oraz podnieśli swoje umiejętności w zakresie komunikowania się z otoczeniem.

- Mazurskiej Fundacji Młodzieży Niepełnosprawnej „Marzenia” oraz Spółdzielni Socjalnej „Mixgraf Studio Reklamy” *„Rehabilitacja społeczna – EDU-REH”*. Realizacja zadania umożliwiła nabycie, rozwinięcie i podtrzymanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania u 40 osób, młodzieży niepełnosprawnej z terenu 2 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego. Przeprowadzono zajęcia edukacyjne, w tym indywidualne oraz zorganizowano spotkania integracyjne. W realizację projektu włączono wolontariuszy.
- Stowarzyszeniu „Dać Nadzieję” przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku zadanie *„Prowadzenie zajęć dla dzieci z autyzmem i z niepełnosprawnością intelektualną z uwzględnieniem nowoczesnych metod terapii”*. Przeprowadzono terapię pedagogiczną, logopedyczną, usprawniania ruchowego oraz psychologiczną. Działaniami objęto 20 dzieci z autyzmem i z niepełnosprawnością intelektualną w wieku do 25 lat. Realizacja zadania wpłynęła na rozwój poszczególnych funkcji sprawności ruchowych i umiejętności motoryczno-percepcyjnych dzieci i młodzieży.
- Stowarzyszeniu Rehabilitacji i Pomocy Osobom z Wadą Słuchu „Pokonać Ciszę” oraz Fundacji „Dźwięki Ciszy” zadanie *„Przyszłość w moich rękach” - zintegrowane działania zmierzające do włączenia osób niesłyszących w rynek pracy*. Adresatkami projektu było 6 niesłyszących kobiet w wieku 17-21 lat, które nabyły umiejętności m.in. z zakresu kosmetologii. Przeprowadzono również warsztaty z doradztwa zawodowego, co wpłynęło na poprawę umiejętności poszukiwania pracy, konstruowania CV oraz dało możliwość praktycznych ćwiczeń rozmowy kwalifikacyjnej.
- Stowarzyszeniu Rodzin i Przyjaciół Osób z Zespołem Downa „Strzał w 10” zadanie *„Rehabilitacja szansą na lepsze jutro”*. Działaniem objęto 30 dzieci i osób dorosłych z Zespołem Downa, dla których przeprowadzono m.in. zajęcia logopedyczne, z gimnastyki korekcyjnej z elementami tańca, integracji sensorycznej SI, żeglarstwa oraz ruchowe na basenie.
- Stowarzyszeniu Wyjątkowe serce zadanie *„Kompleksowe wsparcie dzieci i młodzieży z autyzmem i zespołem Aspergera”*, polegające na zorganizowaniu punktu konsultacyjno-diagnostycznego, przeprowadzeniu zajęć specjalistycznych, w tym terapeutycznych i treningu umiejętności społecznych. W ramach projektu odbyła się również Akademia Wyjątkowego Rodzica, skierowana do rodziców dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Działaniami objęto ponad 100 osób.
- Polskiemu Stowarzyszeniu Opiekunów „Z nami łatwiej” zadanie *„Program poprawy codziennego funkcjonowania osób niepełnosprawnych ruchowo i ich opiekunów – Z nami łatwiej”*. Głównym celem projektu, z udziałem specjalistów, w tym animatora procesu wsparcia, fizjoterapeuty, opiekuna medycznego, specjalisty ds. sprzętu wspomagającego, było przeprowadzenie indywidualnych szkoleń dla 30 opiekunów osób niepełnosprawnych.
- Elbląskiemu Stowarzyszeniu Organizatorów Pomocy Społecznej w Elblągu zadanie *„Wyjść naprzeciw”*, dzięki któremu m.in. zapewniono wsparcie, pomoc psychologiczną i terapeutyczną 73 osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzinom.
- Elbląskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Pomocy Osobom Chorym Psychiczenie ich Rodzinom i Opiekunom „PRO-FAMILIA” zadanie *„Obóz terapeutyczno-rekreacyjny – jako forma przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób z zaburzeniami psychicznymi”*, podczas którego zorganizowano warsztaty psychologiczne, treningi umiejętności społecznych oraz racjonalnego spędzania czasu wolnego dla 25 dorosłych osób niepełnosprawnych ze zdiagnozowanymi zaburzeniami psychicznymi z 3 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego.

b) zlecono organizacjom pozarządowym ze środków z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego n.w. zadania z zakresu m.in. pomocy społecznej, profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej, przyznając podmiotom dotacje celowe, w łącznej wysokości 91 800 zł, w których uczestniczyło około 3 000 osób:

- promowanie pozytywnego wizerunku seniorów, ich potencjału, aktywności społecznej, kulturalnej i edukacyjnej. Udzielanie pomocy bezdomnym poprzez prowadzenie punktu pomocy sanitarnej i rzeczowej oraz prowadzenie punktu pomocy rzeczowej dla zagrożonych bezdomnością przy oddziale Rejonowym PCK w Morągu, uczestniczyło około 350 osób, w tym 150 osób z niepełnosprawnością,
- współorganizację XVII Festynu Integracyjnego „Jesteśmy razem”. W imprezie uczestniczyło około 800 osób, w tym osoby z niepełnosprawnością,
- „Margines my nie chcemy tam być”, projekt realizowany przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział w Morągu, w którym uczestniczyło 20 osób, w tym 10 osób niepełnosprawnych,
- „My też będziemy dorośli” zadanie realizowane przez Stowarzyszenie na rzecz Edukacji i Wspierania Rozwoju dzieci i Młodzieży, uczestniczyło 35 osób, w tym 30 osób niepełnosprawnych,
- „Jak Motyl – konferencja poświęcona kulturze Głuchych” realizowana przez Olsztyńskie Stowarzyszenie Głuchych, uczestniczyło w niej ponad 100 osób,
- Konferencja „Zintegrowani Niepełnosprawni”, zorganizowana przez Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych (uczestniczyło około 50 osób).
- Program konferencji regionalnej – Problematyka uzależnień behawioralnych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – uczestniczyło 70 osób,
- Program prowadzenia działań naprawczych związanych z postrehabilitacją i readaptacją osób uzależnionych – zajęcia w Zakładzie Karnym w Ostródzie – uczestniczyło 100 osób,
- Juchy Soundsystem 2015 – Zażywam tylko dźwięków – uczestniczyło 1 200 osób,
- Program postrehabilitacyjny adresowany do osób uzależnionych od narkotyków po ukończonym podstawowym procesie leczenia – uczestniczyły 33 osoby,
- „Program doskonalenia umiejętności służących trzeźwieniu dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych po ukończonym podstawowym programie leczenia oraz edukacyjno-korekcyjny dla rodzin osób uzależnionych”, w którym uczestniczyło 91 osób,
- „Spójrz inaczej” – program profilaktyczno-edukacyjny realizowany w ramach świetlicy - 30 uczestników,
- „Kreatywnie i sportowo, my już wiemy jak żyć zdrowo” – uczestniczyło 20 osób,
- Prowadzenie działań naprawczych związanych z postrehabilitacją i readaptacją osób uzależnionych - „Nawroty w uzależnieniu” – uczestniczyło 120 osób.

Współpraca Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi w celu aktywnej integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej umożliwiła szerszy udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i integrację ze środowiskiem, co wpłynęło na poprawę jakości życia tych osób i członków ich rodzin.

PRIORYTET: AKTYWIZACJA ZAWODOWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Cel ogólny: Zwiększenie aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu zawodowym.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, co powoduje konieczność indywidualizowania pomocy adresowanej do tych osób w zakresie aktywizacji zawodowej. Z uwagi na ten fakt oraz wzrost stopnia bezrobocia w całym kraju, wynikający z obniżonej koniunktury gospodarczej, zła sytuacja na rynku pracy dotyka w pierwszej kolejności właśnie osoby niepełnosprawne. Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia oraz awansu zawodowego, m.in. poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. W 2015 roku kontynuowano działania podjęte w poprzednich latach, zmierzające do poprawy sytuacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

1. Koordynatorem zadań w województwie warmińsko-mazurskim na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych jest Wojewódzki Urząd Pracy, który jednocześnie monitoruje działalność w tym zakresie. Osoby niepełnosprawne stanowią jedną z priorytetowych grup, do których w pierwszej kolejności adresowane są programy aktywizacji oraz pośrednictwa pracy, co zostało uwzględnione w *Zaktualizowanej Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2025 roku* oraz *Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia na 2015 rok*.

Z analizy danych Powiatowych Urzędów Pracy zebranych przez WUP w Olsztynie, wynika że w 2015 roku odnotowano wzrost podjęć pracy przez niepełnosprawnych bezrobotnych, z 3 700 w 2014 r. do 3 777 w 2015 r. (tj. o 77 osób, 2,1%). Wśród osób, które znalazły zatrudnienie, 717 podjęło pracę subsydiowaną ze środków Funduszu Pracy lub PFRON. Ponadto, 931 osób z niepełnosprawnością uczestniczyło w szkoleniach, pracach społecznie użytecznych, stażach zawodowych i przygotowania zawodowego dorosłych.

Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie realizował projekty dofinansowane w latach ubiegłych w ramach ogłoszonych konkursów w priorytecie VI *Rynek pracy otwarty dla wszystkich* działaniu 6.1. *Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie* poddziałaniu 6.1.1 *Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy* z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013, współfinansowanego ze środków EFS.

W projektach uczestniczyło ponad 550 osób, w tym z niepełnosprawnościami.

Ponadto, ww. Urząd przeprowadził nabór wniosków i dofinansował realizację projektów powiatowych urzędów pracy w ramach:

- Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (wsparcie objęto 125 osób z niepełnosprawnościami poniżej 29 roku życia),
- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 (wsparcie objęto osoby powyżej 29 roku życia).

Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej ww. Urzędu realizowało n.w. zadania:

- konsultacje psychologiczne skierowane do osób z zaburzeniami psychicznymi - udzielono 67 konsultacji,
- warsztaty z zakresu aktywizacji zawodowej skierowane do osób przechodzących terapię uzależnienia od alkoholu - przeprowadzono 11 warsztatów, w których uczestniczyło 154 osób.

2. W celu zwiększenia dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia prowadzone były także działania w ramach priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, współfinansowanego ze środków EFS. Wobec tych osób stosowane były instrumenty aktywnej integracji, mające na celu przywrócenie osób wykluczonych na rynek pracy oraz ich integrację ze społeczeństwem, poprzez przywrócenie zdolności lub możliwości zatrudnienia, uzyskanie wsparcia dochodowego oraz wyeliminowanie przeszkód napotykanymi przez osoby i rodziny w dostępie do praw i usług społecznych, a przez to wspierających ich powrót do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

W 2015 r. w zakresie powyższych działań, realizowano projekty dofinansowane w 2013 i 2014 r. Ich celem było wspieranie integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością. Łączna kwota dofinansowania w 2015 r. wyniosła 1 414 955,80 zł. We wszystkich tych działaniach uczestniczyło ponad 300 osób niepełnosprawnych. Szczegółowy wykaz ww. przedsięwzięć przedstawia Tabela nr 4:

Tabela nr 4. Projekty wspierające integrację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych dofinansowane w 2015 r. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013

Lp.	Nazwa dofinansowanego podmiotu	Nazwa dofinansowanego zadania	Liczba niepełnosprawnych beneficjentów
1.	Edukacyjna Szansa AZIRO Luiza Włoch/ Partner: Europejskie Stowarzyszenie Edukacji i Rozwoju „PIONIER”	Nowoczesny Masażysta SPA	36
2.	Fundacja Q	Krok do pracy	115
3.	Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych / Partner: Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych, Agencja Ochrony GARDA, Powiatowy Urząd Pracy w Elblągu,	Trening dobrze ustawiony	121
4.	Fundacja Stabilo	Pokonujemy bariery w drodze do kariery	33

3. Istotną formą aktywności osób niepełnosprawnych wspomagającą proces rehabilitacji zawodowej i społecznej jest uczestnictwo w zakładach aktywności zawodowej. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego na podstawie art. 35 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) dofinansował, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, koszty działania 7 zakładów aktywności zawodowej, tj. w Giżycku, Elblągu, Biskupcu, Kamionku Wielkim, Polskiego Związku Niewidomych w Olsztynie, Ostródzie i Bartoszycach oraz koszty utworzenia i działania powstałego w 2015 r. zakładu aktywności zawodowej w Piszcu, na łączną kwotę 4 573 185,59 zł, a także ze środków budżetu Województwa, koszty działania tych zakładów w kwocie 367 046,66 zł.

Środki na działanie przekazane zostały ww. zakładom m.in. na wynagrodzenia osób niepełnosprawnych i pracowników obsługi, pokrycie kosztów materiałów, energii, usług materialnych i niematerialnych niezbędnych do realizacji rehabilitacji i obsługi, kosztów transportu i dowozu osób niepełnosprawnych, zakupu środków trwałych i wyposażenia, szkoleń związanych z przygotowaniem ich do pracy na otwartym rynku.

W ramach utworzenia w 2015 r. nowego Zakładu środki przekazane zostały m.in. na przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych pomieszczeń, zakup sprzętu rehabilitacyjnego, wyposażenie pomieszczeń, zakup surowców i materiałów potrzebnych do rozpoczęcia działalności.

Łącznie Zakłady te na koniec 2015 r. zatrudniały 360 osób, w tym 260 osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Dzięki dofinansowaniu, osoby niepełnosprawne zatrudnione w zakładach aktywności zawodowej, obok wykonywania pracy zarobkowej, uczestniczą w rehabilitacji społecznej, przygotowują się do życia w otwartym środowisku oraz uczą się pełnego, niezależnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości.

4. W procesie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi, niezwykle ważne jest podejmowanie działań w zakresie inicjowania i tworzenia podmiotów ekonomii społecznej wspomagających ten proces.

W zakresie ww. działań Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej przy współpracy z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej w Olsztynie, Elblągu, Nidzicy i Ełku, w dniach 22-23 maja 2015 r. zorganizował III Warmińsko-Mazurskie Dni z Ekonomią Społeczną. Głównym wydarzeniem była konferencja pn. *„Ekonomia społeczna – nowa perspektywa, nowe wyzwania”*, podczas której trzy spółdzielnie socjalne z województwa warmińsko-mazurskiego (Spółdzielnia Socjalna „Ecosteam”, Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „GURAL” oraz Spółdzielnia Socjalna „Mixgraf- studio reklamy”) odebrały certyfikat potwierdzający przekazanie prawa do posługiwania się Znakiem promocyjnym *„Zakup prospołeczny”*.

Na konferencji omówiono m.in. dotychczasowe osiągnięcia w dziedzinie ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim oraz przedstawiono innowacyjny model, pochodzący z Wielkopolski, zakładania spółdzielni socjalnych osób prawnych - współtworzonych przez podmioty prowadzące WTZ. Odbłyły się również panele: *„Ekonomia społeczna w środowiskach lokalnych”* oraz *„Sieciowanie podmiotów ekonomii społecznej”*. Na zakończenie spotkania uczestnicy i zaproszeni goście dyskutowali nad rolą ekonomii społecznej w Regionalnym Programie Operacyjnym Warmia i Mazury 2014-2020. W ww. konferencji uczestniczyli m.in. przedstawiciele 7 zakładów aktywności zawodowej funkcjonujących na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Ostatnim elementem III Warmińsko-Mazurskich Dni z Ekonomią Społeczną były Targi Podmiotów Ekonomii Społecznej (23 maja 2015 r. na Starym Mieście w Olsztynie), podczas których instytucje na specjalnie przygotowanych stoiskach wystawiły swoje produkty, a na scenie staromiejskiej prezentowały się organizacje pozarządowe, spółdzielnie socjalne, warsztaty terapii zajęciowej. Swoją ofertę przestawiły również Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej z regionu. Wśród 46 wystawców, 11 stanowiły jednostki, w których uczestniczą osoby niepełnosprawne (m.in. CIS, WTZ i spółdzielnie socjalne).

Ponadto, w okresie od czerwca 2015 r. do grudnia 2015 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie wraz z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej w regionie zorganizował serię spotkań dyskusyjno-warsztatowych pn. *„Sieci kooperacji podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym (CIS, KIS, WTZ, ZAZ) w województwie warmińsko-mazurskim”*. Celem spotkań było zidentyfikowanie barier w podejmowaniu aktywności zawodowej przez uczestników podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym, jak również przeanalizowanie potrzeby tworzenia sieci ww. podmiotów. W spotkaniach wzięli udział przedstawiciele KIS, WTZ, CIS, ZAZ z terenu całego województwa warmińsko-mazurskiego, jak również pracownicy OWES oraz ROPS. Na spotkaniach omówiono ścieżkę reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z uwzględnieniem roli podmiotów ekonomii społecznej. Zwrócono uwagę na rolę podmiotów reintegracyjnych w aktywizacji społeczno-zawodowej tych osób.

Na spotkaniach Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej przedstawiły rodzaje wsparcia podmiotów ekonomii społecznej. Omówiona została również rola OWES w inicjowaniu współpracy międzyinstytucjonalnej w procesie aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nowym okresie programowania.

Wskazano również na potrzebę powstania sieci kooperacji podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym (CIS, KIS, ZAZ, WTZ). Wsparcie podmiotów w postaci ich sieciowania na poziomie regionu będzie realizowane w latach 2016-2017 w ramach projektu pozakonkursowego ROPS w zakresie koordynacji ekonomii społecznej w regionie (Poddziałanie 11.3.2. RPO Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020).

PRIORYTET: PARTNERSTWO NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Cel ogólny: Rozwój partnerstwa na rzecz osób niepełnosprawnych zapewniający ich aktywne uczestniczenie w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym.

Działania partnerskie w zakresie realizowanych zadań na rzecz osób niepełnosprawnych dają możliwość efektywniejszego wykorzystania posiadanych zasobów w obrębie wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu tych osób. Skuteczność tych działań zwiększa się poprzez szerszą współpracę różnych podmiotów, w tym administracji publicznej oraz podmiotów niepublicznych. Dzięki niej buduje się silne partnerstwo pomiędzy tymi jednostkami w zakresie rozwiązywania istotnych problemów osób niepełnosprawnych, a także wzrasta świadomość tych podmiotów na temat potrzeb osób niepełnosprawnych. Mając na uwadze powyższe, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz jego jednostki organizacyjne podejmowały działania mające na celu rozwój partnerstwa.

1. W 2015 r. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego był współorganizatorem Uroczystej Gali I Warmińsko-Mazurskiej Edycji Konkursu Lady D (Lady Disabled) im. Krystyny Bochenek. Ogólnopolski Konkurs organizowany jest od 2002 r., z inicjatywy m.in. Parlamentarnej Grupy Kobiet. Ma na celu uhonorowanie wyjątkowych kobiet, które mimo niepełnej sprawności wykorzystują swój potencjał, aby być aktywnymi przedstawicielkami naszego społeczeństwa oraz wnoszą istotny wkład w różne dziedziny życia społecznego. Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, Konkurs realizowano po raz pierwszy. Jego głównym organizatorem był Warmińsko-Mazurski Oddział Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie. Honorowy patronat nad Konkursem objął Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego i Wojewoda Warmińsko-Mazurskiego, a w skład Kapituły Konkursu weszli przedstawiciele Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Konkurs przeprowadzono w pięciu kategoriach: „Dobry Start”, „Kultura i Sztuka”, „Sport”, „Życie społeczne” oraz „Życie zawodowe”. Spośród nadesłanych zgłoszeń, Kapituła Konkursu nagrodziła i wyróżniła 11 kobiet. Laureatkom wręczono statuetki, których fundatorem był Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Ogólnopolski finał Konkursu odbył się w Warszawie.

2. W ramach partnerstwa organizacji pozarządowych i instytucji działających na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, przedstawiciele Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, w 2015 r. uczestniczyli w:
 - Konferencji pt. „Miejsce Zakładów Aktywności Zawodowej w systemie wsparcia osób z niepełnosprawnością intelektualną”, której zwieńczeniem było uroczyste otwarcie Zakładu Aktywności Zawodowej w Ostródzie. Organizatorem konferencji było Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Ostródzie, które jest jednocześnie założycielem Zakładu. Elementem uroczystego otwarcia było m.in. przedstawienie profilu działalności tego Zakładu.
 - Posiedzeniu Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, które organizowało Biuro Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Tematem spotkania było m.in. przedstawienie założeń kampanii „1% dla regionu”, prezentacja projektu „Wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie warmińsko-mazurskim na lata 2016-2020”.
3. W roku sprawozdawczym Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przedstawił do zaopiniowania Wojewódzkiej Społecznej Radzie do Spraw Osób Niepełnosprawnych, działającej przy Marszałku Województwa Warmińsko-Mazurskiego, projekty uchwał Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie:
 - określenia zadań Samorządu Województwa, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2015 r., pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych,
 - przyjęcia Raportu z monitoringu wdrażania w 2014 r. „*Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2012-2015*”
 - wyrażenia zgody na zawarcie przez Województwo Warmińsko-Mazurskie 2 umów wieloletnich na dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych.
4. Współorganizowano 2 spotkania Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych z przedstawicielami powiatowych społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych. Pierwsze spotkanie zorganizowano przy współpracy ze Starostą Ełckim. Tematem było m.in. funkcjonowanie ośrodków i punktów wsparcia świadczących specjalistyczne, terapeutyczne i opiekuńcze usługi dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, tworzenie grup samopomocy oraz przykłady programów na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Drugie spotkanie odbyło się przy współpracy ze Starostą Kętrzyńskim, jego tematem były m.in.: aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych poprzez sport jako forma rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz możliwości wykorzystania środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 na realizację zadań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców województwa i członków ich rodzin.

5. W ramach współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, 1 grudnia 2015 r. odbyło się posiedzenie Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w skład której wchodziły przedstawiciele 10 organizacji pozarządowych oraz Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Tematem spotkania były zasady finansowania działalności organizacji pozarządowych i ww. podmiotów oraz przygotowanie do debaty nt. niewystarczających środków finansowych na ten cel.
6. W zakresie działań mających na celu rozwój partnerstwa na rzecz wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie, będąca jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w 2015 r. współpracowała z instytucjami i stowarzyszeniami, w tym z:
 - Warmińsko-Mazurskim Sejmikiem Osób Niepełnosprawnych,
 - Stowarzyszeniem Wyjątkowe Serce,
 - Zespołem Placówek Edukacyjnych z Olsztyna,
 - Ośrodkiem Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Olsztynie,
 - Zespołem Placówek Edukacyjnych z Żardenikach,
 - Polskim Związkiem Niewidomych, Okręgiem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie,
 - Fundacją Szansa dla Niewidomych Oddział w Olsztynie,
 - Polskim Stowarzyszeniem Diabetyków Oddziałem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie,
 - Domem Pomocy Społecznej Nasz Dom w Olsztynie,
 - Domem Pomocy Społecznej PZN w Olsztynie,
 - Centrum Alzheimerera Dar Serca w Olsztynie,
 - Ośrodkiem Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży (Dajtki).

W ramach ww. współpracy bibliotekarze uczestniczyli w szkoleniach:

- „Jak sobie radzić z agresywnym zachowaniem klientów”,
 - „Bibliotekarzu zaprzyjaźnij się z osobą z autyzmem”,
 - „Zastosowanie bajki terapeutycznej”;
- oraz „Konferencji informacyjnej nt. XVII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny”.

Dzięki tym szkoleniom bibliotekarze zdobyli nowe kompetencje i umiejętności pracy z agresywnym klientem oraz czytelnikiem niepełnosprawnym, w tym autystycznym.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizował „Wojewódzki program wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2012-2015” zgodnie z przyjętym harmonogramem, biorąc pod uwagę zdiagnozowane wcześniej najistotniejsze problemy osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin w województwie warmińsko-mazurskim.

Wszystkie zadania realizowano we współpracy z samorządami powiatów i gmin, organizacjami pozarządowymi, partnerami społecznymi, a przede wszystkim przedstawicielami środowiska osób niepełnosprawnych.

Aktualnie opracowywany jest *Raport końcowy* z monitoringu wdrażania ww. Programu, uwzględniający działania wszystkich podmiotów uczestniczących w jego realizacji, który zostanie upubliczniony po jego przyjęciu przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Ponadto, w 2015 r. opracowano kolejny „Wojewódzki program wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2016-2020”, który przyjęto do realizacji Uchwałą Nr 70 / 876 / 15 / V Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 grudnia 2015 r.

Program jest w dużej mierze kontynuacją zadań Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Poprzedzono go analizą aktualnej sytuacji społeczno-zawodowej tej grupy mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego oraz diagnozą problemów i potrzeb w zakresie wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu tych osób, uwzględniając założenia Konwencji Praw Osób Niepełnosprawnych.

Wzięto również pod uwagę wyniki badań, przeprowadzonych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, na temat aktualnej sytuacji osób niepełnosprawnych w województwie i wynikające z tych badań rekomendacje do działań zmierzających do poprawy warunków ich życia.

Do opracowania Programu powołany został Zespół specjalistów-praktyków z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej, reprezentujących różne środowiska, instytucje oraz organizacje pozarządowe.

Ww. Program podlegał będzie monitoringowi i ewaluacji. W tym celu powołany zostanie Zespół Monitorujący, którego zadaniem będzie m.in. ocena efektywności realizacji programu, wydawanie opinii na temat podejmowanych działań oraz przedstawianie wniosków i rekomendacji.